

מסורת הש"ס

(א) [עירובין י. וש"נ], (ב) נ"א
לך, (ג) כתובות לב, (ד) [ג:],
(ה) [כדאיתא בנדרים מא:],
(ו) [שבת יג:], (ז) והוא
בחזקת טמא רש"ל, (ח) ז"ל
טריף, (ט) גיר' רש"א,

תורה אור השלם

1. לֹא תִרְצֹחַ לֹא תִנָּאֵף
לֹא תִגְבֹּהַ לֹא תַעֲנֶה
בְּרֹעַף עַד שֶׁקֶר:
שְׁמוֹת כ' יב
2. וְעֲשִׂיתֶם לוֹ כְּאִשֶּׁר
זָמַם לַעֲשׂוֹת לְאִחִיו
וּבְעֶרְתָּ דָרֵעַ מִקֶּרְבֶּךָ:
דְּבָרִים יט יט

הגהות הב"ח

- (א) גמ' המראה והא
מנציא: (ב) שם ורב
דאמר כ"י וסוק:
(ג) רש"י ד"ה ואל כו'
אכל פריך דלוקומנא:
(ד) תוס' ד"ה אמר
כחמומו ואינו ניכר:
(ה) ד"ה מנא וכו'
טמא דא"פ דהור
געניינו וכו' מ"מ
החבר איננו מקנא:
(ו) ד"ה לוקן וכו' פ'
רש"י מקרא: (ז) בא"ד
מכוס מביאר לידי
תשלומין כלומר אינו
צריך:

מוסף רש"י

וּבְמִרְיָהוּן כִּמְרָאָהּ
 זִכְרֵי לָא פְלִיגִין וְעַלְפִּי
 חֲבִירָא בְּכֻלּוֹן שְׁלֵמִים,
 כִּיּוֹן דְּמִסְתִּימִיכֵי דְלִמְרִי
 פְּסֵלִי (חֲבִירִין כ.ד.)
 שֶׁנֶּפֶל לְחֻרְבֵּן קוֹרְסוּבֵּי
 חֲבִירֵי. שְׁאִיט דּוֹמֵת אֵל
 מְבַרָּה הַמֵּים, וּבְמִרְיָהוּן
 שְׁבוּרֵת מְרִיחָה מִים. כִּיּוֹן
 לִנְיֻכָּה שְׁבוּרֵת מְרִיחָה אֵל
 פְּסֵלִי. שְׁבוּרֵת מְרִיחָה
 חֲבִירֵין בְּנֵי, שְׁבוּרֵת
 חֻסְתָּה (ש.ס.) הִכְל הֲלֵךְ
 דְּלִי כִי. וּבְמִרְיָהוּן. דְּלִי כִי
 חֲלֹלֹת גִּירָתָם מִבֵּין חֻסְתָּה
 וְאִתְּרַמֵּת לָא פְּסֵלִיטוֹן, כִּיּוֹן
 שֶׁנֶּפֶל זֶה וְזֶה חֲבִירֵי
 וְאִתְּרַמֵּת פְּסֵלִיטוֹן (ש.ס.)
 שְׁמַע לִי הָא
 שְׁמַעֲתָא. שְׁמַע לִי הָא
 תְּלִמִיד שֶׁל רִיבֵי שְׁאִיט
 וְהִלְכֵה שֶׁל יוֹסֵף וְעַקְרֵי
 הַתְּלִמִיד, וְכִשְׁמַעֲתָא שְׁמַע
 מִרְחֹק דְּלִי וְשִׁמְשֹׁל שְׁמַע
 מִזְכֵּר לְאִתְּרֵי שְׁמַעֲתָא,
 וְתַתְּמִינֵיהּ וְלֹא תְלִמִיד שֶׁ
 לִי רִיבֵי אֵל שֶׁל אִלֵּךְ
 וְשִׁמְשֹׁל וְאִתְּרֵי תְלִמִיד
 מִזְכִּירֵי (דָּה נ.ט.)
 אִתְּרֵי (מ.א.) אִתְּרֵי אִתְּרֵי
 קִרְס חֲמִירִין (דָּה נ.ט.)
 שְׁלֵא עֲלֵיהּ
 הַמְּבִיאִין לִידֵי מִכּוֹת
 רִי. תְּמַקֵּי אֲתִּיבֵיהּ
 לִי מְקוֹת אִיט מְצִילוֹ
 תְּמַלְמֵן, מְקוֹת מְלָא
 תְּמַלְמֵן. מְשִׁיחִין מְכַאֲשֵׁר
 וְכִיּוֹן דְּשִׁי מְשִׁיחִין
 מִיבֵּי עַל עֵינֵיהּ (בְּחֻבּוֹת
 כ.ד.)

אחת המהוקות כי האי תנא סבירא לה **לא פסלוהו**. עטמא דספרא נמי משום דספר חורטובא הוה וביי

יין נמי הו' מצי למיתני כי האי גוונא
בדישא וניתנייהו בחדא צבא הכי
שלשת לוגין מים חסר קורטוב שנפל
לתוכן קורטוב יין או חלב צין
שמראיהן כמראה מים צין שמראיהן
כמראה יין לא פסלוהו אלא כי אורחא
דמילתא קמני להו שהיין שהוא אדום
הופך את המים ממראיהן אבל החלב
אין דרכו להפוך את מראיתו: **הכל
הולך אחר המראה.** וגבי יין אפילו
הו' מעיקרא שלשת לוגין שלמין כיון
דמראיהן כמראה יין לא פסלוהו. ורצ
כוותיה סבר ליה וגבי חלב מש"ג
דמעיקרא חסר קורטוב אל מילים
לכו חלב: **והא מיעיף צעי לה כו'.**
אחאה ^א פרכין דלוקימנא לרצ כרצי
יוחנן בן נורי ולא כרצנן: **דצעי רצ
פפא.** רצ דלמר לעיל לא פסלוהו
היכי תני מי תני חסר קורטוב בדישא
ואי הו' שלמין פסלו ודלא כרצ ואי
דלמר כר' יוחנן רצ דלמא רצ לא
תני בדישא חסר קורטוב ואמרה
למילתיה דלעיל אפילו כרצנן דרצנן
תרווייהו צעו שיעורא וחזותא ורצ
דלמר כדברי הכל דכילי עלמא חזותא
מיהת צעינן: **לרצא פשיטא ליה.**
דרצ תני חסר קורטוב בדישא דלא
צעי תנא קמא אלפס שיעורא ורצ
דפקיד מני אחזותא כר' יוחנן בן נורי
אמרה למילתיה: **אמר רב יוסף לא
שמיעא לי הא שמעא.** תלמידו של
רב יהודה אני ולא שמעתי מפיו
שמעתי זו דלמרן לעילי בשמיא ג' לוגין
מים שנפל לתוכן כו': **א"ל אביי כו'.**
רב יוסף חלה ושכח תלמודו והיה
לאבדי מזכירו כה שקיבל הימנו: **ואם
לאחמרה ניהלן.** כה שנית משהו זו אמרה
לנו עליה ההיא מימרא דרב יהודה
אמר רב ופירשת לנו דרב לא הוה
תני חסר קורטוב בדישא ואמר
למילתיה לדברי הכל: **העובל שם.
בזאותו מקום: לא עלתה לו טבילה.**
שמה כל מים שהיו בחצית עומדים
על שמה צא זה רלשו ורבו מים
אשר

שאוֹבִיץ זה אחד מן הפוסלִין את התרומה: "אִי תִשָּׁר לְשֵׁם לִוְיָ" (לא גרסיין דהא ודאי אפשר. אלא חיישין לשמא וסיפא דמילתא מונוכחא דמשום שמה הוא דאמריין לקמן טעמא משום דמוקמיין אַחֲזִיזָא אַחֲזִיזָא: טַיִיא נְמִי הִי. דחיישין בים הגדול למשקין הנופלין צו שטין עומדים במקומם: הִיִּים שֵׁן יוֹ גרסיין צברייטא ורסי צברייטא בתוספתא (דמחלות פ"ה ה"ט): וְכֹן כִּכֵּר שֵׁן תְּרֹמֶה שׁוֹפֵן וְהִי

[illegible]

כיצד העדים פרק ראשון מכות

ד.

עין משפט
נר מצוה

בד א ב מִי פִּי מַהֲלִי
מקוֹמוֹת הַלֵּכָה יֵא
סַמָּג עֵשֶׂן רַחֵם טוֹרָע יִד
קִי אֶר סַעֲיָן בָּנִי
בבה ג ה מִי שֶׁ ח
יִצְחָק פִּי הֵלִי י סַמָּג שֶׁס
בבה ד [שם]:
בבו ה מִי פִּי מַהֲלִי
עֲדוֹת הֵלִי א וּפְחִי
וּמַהֲלֵכֵי טַהֲרִין הַלֵּכָה ב
טַחֲמִי קִי לֵחִ:
בבו ו מִי פִּי מַהֲלִי
עֲדוֹת הֵלִי א סַמָּג
עֵשֶׂן יִד:

רבינו חננאל

(חסד קורטוב) מים שופל
 לחונן קורטוב יין
 מרמיתאן כמראה היין
 ונפולו למקוה לא פסלוה.
 ג' לוגין חסד קורטוב
 ונפולו למקוה לא פסלוה
 חסד קורטוב חלב
 מרמיתאן כמראה מים
 ונפולו למקוה לא פסלוה
 י' יוחנן כ' גורי אמר
 הכהל הולך אחר הנראה:
 ואקשינן. איני דפשטה
 כ' יוחנן כ' גורי ור'
 חייא כרבנן והא רב פלא
 מביבא הוה כבי פא
 (אמר) ודוה אמר רב
 כרישא דלגני' הכי תני
 ה' ג' דמנן מים חסד

[illegible]

לו טבילה לפי שא
אפשר (ג' לג') לזוין מים
שלא יהיו במקום אחד.
ותיבס כוונתו. ודווקא
הגדול דקו וקיימי
אבל בנהרות דמשכי
תניא כתוספתא
בס' חבית שנשברה בים
(מ"א) ותו מקום כמרא'
ימין הטובל באותו מקום
עלתה לו טבילה וקל
עוד אפילו נפל שם ככר
של תרומה טמא: מתני'

אמר רב יהודה אמר רב חבית מלאה מים. כך גיר' הקונטרס
וקאמר לא עלתה לו טעילה משום מים שאזינן ולא נראה
דהא מדשוי' להו השקה כמחזירים לטהרם מטומאה הוא דלי' לענין
טעילה נמי ועוד דלמרינן צביה' (דף יט: ושם) מטעילין להו גבי
מימיו וטבורו והיכי כליה ליה טעילה

לְגוֹ מִנֵּה הָאֵל הַמִּיטִי שֶׁצִּמְּתוּב שְׁאֻרָּיו
וְלֹא מִיַּעֲרִיב וְזֶה־הִשְׁקָה צִעֲלָמָה (עֲדִיף
לֹהֵ אֵלָּא וְדֹאִי נַעֲשִׂין מִחוֹבְרִין גַּם
לַעֲנִין טְבִילָה לֶכֶּךָ נִרְאֶה דַּגְרִסְיִין
צִמְיָתִיָּה לִדְרֹשׁ יְהוּדָה חֲבִית מִלֵּאָה יֵין
וְלֶכֶּךָ נֶחֱלֵה לָּז טְבִילָה דְּמֵי הַיָּם
קוּוּ וְקִיַּמִּי וְשִׁמְאָה עֲדִיין הוּא כְּבוֹד
וְעוֹמֵד בְּמִקְוָמוֹ (י) וְאִסּוּר נִכְר וְטוּבֵל
בִּיַּין אֵלֵּל נִהֲרָה צִעֲלָמָה לֹא דוּדֹאִי
מִתְעַרֵּב בְּמִיטִי וְזֹל לֹא הִיָּה עֵינִין
וְעֵלְתָה לִּי טְבִילָה וּמִיַּירִי בִּיַּין לָבָן
שְׁאִינוֹ מִשְׁנֵה מִרְאִיתִי הַמִּיטִי דֹאִי בִּיַּין
אֲדוֹם נִיחוּ אֵם שְׁנֵיהֶם מִרְאִיתִי מִיַּין
אֵם לֹא: **תְּנִיָּא** גַּמִּי חֲבִית
מִרְאָה יֵין. וְגַם רַשִׁי לֹא גְרִיס הֵכָּא
מִיָּם יָאֵם יֵין דֹּאֵם לֹא כֵן מִלֵּאִי קֶאֱמֵר
וְכֵן כִּכְרֵ שֶׁל מְרוּמָה שֶׁנֶּפֶל לָשֶׁם טוֹמָה
(י) וְהָאֵל (אֶפְסִי) צִעֲנִיָּהוּ וְלֹא נִתְעַרְבוּ
מִיָּם אֵינֶה קִבְּלַת טוֹמָאָה (סוֹחֲרִיָּה)
צִעֲנִיָּהוּ] בְּהִשְׁקָה דְּהִרֵּי הַמִּיטִי
לְמִקְוֵה וְהִכִּי טַנֵּן צִבְיָה (דף י"ב)

מטבילין כלי ע"ג מימיו לטהרו:
לוקין ומשלימין שלא השם המביא
 ידי מכות מביא ידי
 תשלומין. פי' (א) מקרה דמביאן ליד
 מכות דלייניו מלא תענה אינו מביא
 ליד תשלומין אלא מקרה ועשייתו
 כאשר זמס ומש"ה לוקה ומשלם
 משמע דאי ליכא אלא חד קרא אינו
 לוקה ומשלם וקשה הא אמר' בהשוכר
 את הפועלים (ב"מ דף ק"ג. וס) הוסיף
 פי פרה לדוש זה לוקה ומשלם אע"ג
 דליכא אלא חד לאו דלא תחסוס לך
 פירש"ה מאיר מבורגני דה"ק שכן
 השם המביאן ליד מכות (א) אינו לריק
 להביאן ליד תשלומין דתשלומין לא
 צעו אזהרה דאי צעו אזהרה ודאי לא
 לקי דלא למלקות אחת כי אם
 לתשלומין כדלמרינ' (לקמן דף ק"ג.)
 לאו שניתן לאזהרת מיתת צ"ד אין
 לוקין עליו אלא לאו צעו אזהרה דליכא
 אזהרה צעו עין וכתיב שלם שלם
 בלא אזהרה הלכך לא תענה למלקות

אחא וכן בזה דלא תחסום ע"כ
דאזהרה דלא תחסום לא אחיה אללא למנקות דתשלומין ממילא
נפקא דכיון דאיו ראוי לחסום דין הוא שישלם מה שרואים לאכול
בזוהמה שעה דליכא למימר דאזהרה אחא לממון ולא למנקות
דאם כן לכתוב קרא בלשון עשה האכל שור בדישו ושמענא שפיר
דאם לא האכיל חייב אללא ע"כ אזהרה כי אחא למנקות אחא:
בלשומא

ז מחמת האדם וחזר וטימא את הככר: מאי וכן. פשיטא הככר: מהו דטימא. אף על גב דלגבי טבילה חיישין לגבי לא וגבי גבול הוא דאמריין לא עלתה לו טבילה אוקי גבולו רבו מספק והכל נמי אוקי תרומה אחזקה והיא בחזקת טהורה ו. מלקות משום לא תענה ותשלומין משום כאשר זמם: השם. חת אמה מחייבו ואי אמה מחייבו משום שתי רשעיות. ובמסכת כל הזוממין ולא ישלמו ומשניין צירוף רבתי תורה עדים כאשר זמם אכל משום לא תענה לא לקי כדמפרש בגמרא: ג' מצייל

זיט

מעידנו באיש פלוני שחייב לחבריו מאתים וזו ונמצאו זוממין לוקין ומשלמין דברי ר' מאיר.

(א) וכן פ"י הל' המפרשים דמתי' ועי' חו"ס' רע"ק שם ועי' בתוס' שני' ב"אן: (ב) גרסה שבוין רבינו בזה דלין הולבין אחר המראה רק בגסל לתוכן י"ן חלואי ד"ל א"ל בגספ"א קי"ח" כ"ח"ק דלין הולבין אחר המראה וכן פסקו הפוסקים: (ג) ע"י רט"ב"א: (ד) עיי' בחי' הרמב"ן שכתב וכן ר"ח הניח' וז' המוספאם כאלו בלשונם ובר' אלא שאלו זה משובר בעיני וס':